

בעניני מחיקת אזכרות שם שמים ושמות - שיעור 522

I. מחיקת השם וקדושתו

(א) יש להחמיר שלא להשלים תיבת שלום דהיינו שיכתוב שלום שהוא משמות שאין נמחקין (רמ"א י"ד רע"ו - י"ג) וע"ע בש"ך ודוקא שהוא שכותבין שלום לבד אבל כשכותבין שלום לך שלום וברכה אין צריך להחמיר מ"מ טוב להחמיר אפילו באופן זה (אג"מ לו"ס ד - מ - ג)

(ב) בענין טעייפ כיון שאין שם אותיות לא שייך איסור מחיקת השם מ"מ מכוער הדבר ולכן הצריך למחוק יש לעשות ע"י גרמא מ"מ בשמות הכתובים יש להחמיר (אג"מ י"ד ז - קמ"ז) ועיין בשיעור 299

(ג) אם מותר ליכנס לבית הכסא עם טייפ או דיסק של קמפיוטר - עיין בשו"ת מהרש"ם (ג - ע"ג) שדן לאיסור בענין מאקרופילם שיש עליו כל התנ"ך שזה חשוב בזיון ובזיון חמור מאיסור מחיקה (יביע אומר ד - י"ד סס"ז) ואפשר דלא מהני שהפילם מכוסה בדיסק דהוי כגוף הספר אמנם בנ"ד אפשר יש להקל אם אין בו צורת אותיות וכ"ש כיס בתוך כיס מותר (אור ישראל תשל"ח)

(ד) מחיקת השם הקודש שנכתב בכינוי - עיין בספר חסידים (תתקל"ה) שאם כותב שני יודין ברמז להשם יכול למחקו וע"ע ברמ"א (י"ד רע"ו - י) ובש"ך (סק"ד) דרק במקום צורך גדול יש למחקו והערוך השלחן (ע"ט) כתב שמה שכותבים ה' כרמז לשם אין בזה קדושה אלא שלא ינהג בהם מנהג בזיון ועיין באג"מ (י"ד ז - קל"ח) דמחיקת הא של השם דינו כשני יודין להרמ"א דאסור ולכן אין מעלה לכתבו (אזהרה להמורים) ואם הפסיק בקו בין האותיות (-) תלוי במחלוקת הנ"ל

(ה) מחיקת השם שנכתב בלעז - עיין באג"מ (ז - ל"ה) שאיסור מחיקה ליכא באותיות אנגלית דאינם נחשבים לאותיות של השם ונחשבו רק כסימן לקריאה שלא נאסר במחיקה ולא דמי לשני יודין דהיו"ד הוא התחלת השם ולכן נהגו לכתוב על שפופרת המזוזה מבחוץ אות "ש" שהוא רמז לשם אפילו לעשות כנגדה תשמיש גנאי מותר וכ"כ הש"ך (י"ד קע"ט - י"ב) דמותר למחוק בלעז אמנם הקיצור שלחן ערוך והחכמת אדם ובשו"ת אחיעזר (ג - ל"ד) כתבו שלכתחילה לעשות קו בין ג-ט או G-d

(ו) לערוך טייפ להשמיע ברכות שיש בהם שמות מותר דאיסור חל רק על האדם שמבטא בפיו ולא על טייפ ויהיה במקום נקי ובשביל לשמוע הניגון להתענג בו אסור משום האיסור דעושה פסוק כמין זמר (אג"מ י"ד ח - קע"ג) ויש איסור דעשאוני בניך ככינור (סנהדרין ק"ח):

(ז) להכניס טייפ בדברי קדושה לחדר אמבטיה שאין בו בית הכסא (שו"ת יביע אומר ה - י"ב) יש להתיר ע"י הרהור דהקול הנשמע אין קול אדם

(ח) מי ששמו שלום אם מותר לקרותו בשמו בבית המרחץ - עיין במ"ב (פ"ד - סק"ז) דירא שמים יבליע המ"ם ועיין בספר צדקה ומשפט (דף רע"ז)

II. אם ספרים שאין בהם הזכרת השמות דינו כספר תורה

(א) יש מחלוקת הפוסקים אם ספרי הקודש כגון גמרות ופירושי התלמוד צורכים גניזה וקבורה בקבר של תלמיד חכם עיין במג"א (לו"ח ק"ד - סק"ט) שכתב דכל תשמישי קדושה הוי בהכלל לא תעשון כן לה' אלקיכם וכ"כ הרמב"ם (צמנות ל"ח סימן ס"ה) שהמאבד כתבי הקודש עובר בלאו איברא הרמב"ם (יסודי התורה ו - ח) כתב דכתבי הקודש ופירושיהן אסור לשורפם או לאבדם ביד והאבדן מכין אותו מכת מרדות שהוא רק איסור דרכנן וכן מגיה הפמ"ג על המג"א וכתב דאולי נביאים וכתובים כשהם כתובים בעור ודיו בגלילה דינו כספר תורה ולא שאר ספרים וכ"כ החינוך (תל"ז) דשאר הכינויין שמשבחין בהן השם כגון רחום וחנון הרי הן כשאר כתבי הקודש שמותר למוחקן לצורך שום דבר שכל כתבי הקודש ופירושיהן בכלל איסור זה מדברי סופרים שאסור לאבדן ולשורפן לכן אם טחנם (recycle) לספרים אחרים מותר

(ב) עיין בכף החיים (ק"ד - סקל"ז) שהביא דעת השו"ת באר שבע דספרים שבלו דינו

כספר תורה מיהו הביא השו"ת זרע אמת דא"צ כלי חרס ומ"מ גניזה בעי ואסור לשורפם והביא עוד השו"ת כנסת יחזקאל דבמקום צורך גדול מותר לשורפן מעט מעט בצנעא

ג) עיין באג"מ (ד - ל"ט) שכתב דיש לאסור בחומשים וספרי תנ"ך שבהם נמצאים שמות וכן סידורים אבל מהספרים שבתורה שבעל פה שהם משניות וגמרות וכו' כשנקרעו ואף ששייך שילמדו בהם לפעמים אך ברור שלא ילמדו ולא יעיינו בהם כאיזה דפים שלמים נמי מותר וטעם ההיתר משום דתורה שבע"פ לא הותר לכתוב כלל ודוקא מצד הלימוד שהתירו וממילא כשלא שייך שוב ללמוד בהם הרי יש לנו לומר דאזלא קדושתיה משא"כ בספר תורה שהקדושה חל על החפץ ונשאר קודש עולמית מ"מ נשאר בצ"ע

III. אי מותר להשליך ולאבד עלי הגהות דפים מדברים שבקדושה וגם עתונים שיש בו דברים שבקדושה לאשפה

א) עיין בציץ אליעזר (ג - ה) שהביא ג' שיטות בענינינו

1. דעת השו"ת עין יצחק (ה - ז) דיש לנו עצה להתנות בפירוש בעת שנדפסין העלים הראשונים שיאמר בפיו בפירוש שלא יחול עליהם דין קדושת כתבי הקודש (או"ח קג"ז - ק וי"ד רפ"ג - ט"ו) אבל אין להשתמש בהנך כתב תשמיש של בזיון אבל לשורפן מועיל התנאי וה"ה בנידן דידן בעתונים וניירות של ילדים בעניני לימוד שאין בהם הזכרת השם

2. דעת הנצי"ב (מש"צ דבר 3 - 5) דעתונים וניירות שיש בו פסוקים ודברי תורה שאין בהם אזכרות שלא הוקדשו מתחלה כדי ללמוד בהם דמתחלה באו כדי לאבד לכ"ע שרי לאבד בידיים בשריפה

3. דעת האתיעזר (י"ד מ"ה) דאסור ומצריך גניזה ומתיר ע"י גרמא ומן המובחר ע"י אמירה לנכרי לשרוף ע"י גרמא או ביותר טוב לצוות לנכרי ע"י נכרי אחר לשרוף אותו

ב) עיין בשו"ת מנחת יצחק (ב - י"ח-י"ט) שכתב לענין עתונים אף דלא התנה כהתנה דמי דכיון דנהגו כן הוי כאילו התנו עליהם מתחלה שלא יחול עליהם קדושה מ"מ אין לנהוג בהן מנהג בזיון לזורקן במקום מגונה אלא שאינן צריכין גניזה

IV. שירי קודש שיש בהם הזכרת השם שהוקלטו בסרט רשם קול האם מותר למחוק אותם על ידי הקלטה אחרת עיין בשו"ת יחיה דעת (ד - 6) שהביא כל הדעות בענין זה וסתם דמותר למחוק אזכרת שם שמים שבשירי קודש דאין שום צורת אותיות ניכרות בו כלל ואין כאן לא כתיבה ולא מחיקה וכתב מ"מ צריך להחמיר וכ"כ האג"מ (י"ד 3 - קמ"ג)

V. גניזה בעניני תשמישי מצוה ותשמישי קדושה

א) איתא במגילה (כ"ו:) תשמישי מצוה נזרקין תשמישי קדושה נגנזין ואלו הן תשמישי מצוה סוכה לולב שופר ציצית ותשמישי קדושה תיק של ס"ת ונרתק של תפילין וכיון שיש קדושה בגוף הדבר הוא ותשמישיה נגנזין

ב) עיין בשו"ע (כ"ה - ב) דחוטי ציצית שנפסקו לזרקן לאשפה שהיא מצוה שאין בגופה קדושה וי"א דאין לנהוג בהן מנהג בזיון (רמ"א נשס כל 30) ויש מדקדקין לגנוזן (מהרי"ל) אבל הבגד עצמה מותר לכ"ע (מ"ב סק"ג)

VI. הערות מאגרות משה

א) האג"מ (3 - י"ד קל"ח) כתב דטוב יותר שלא יכתוב ב"ה בשורה העליונה של המכתב אבל אין איסור בדבר ויותר טוב לכתוב בס"ד או בעזהש"י כי האות ד והאות ש אינו אות משם הקודש וע"ע בשו"ת יחיה דעת (ג - ע"ח וד - 7)

ב) האג"מ (י"ד 3 - קל"ז) כתב בענין ספרי המיסיאנערן שיש בהם פסוקים ושמות דצריך לשרוף כל הספר אף שישרפו ממילא גם השמות ואפילו אם המדפיס אינו יודע כלל מהדפסתו ואין להחשיב זה לכתובת מין אלא הוא כנכתב ממילא בלא כוונה כלל מ"מ גניזה הוא בזיון היותר גדול להשמות

VII. עיין עוד בשו"ת בית אבי ובספר צדקה ומשפט וחיי משה (חלק 3) ובקונטרס של הלכה (XXII) ותודה רבה לחברי רב יונתן לעווינסאן ורב משה גראסמאן שנתנו לי כמה מראה מקומות בענינינו

נפס' ל'ס'ו'ן נשאות אבי' אורי' ל' אל'ס'ז'ר' ל'ס'א' ב"ר י'ס'ק' ארז'ב' ע"י י'א'י' אורנ'י' ה'א'ש'ה רחל' ב"ר ג'רשון חנוך ה'ס'ני'ב' ה'כ'פ'ן ע"י